

den 15 april 2019

Regeringen
Kultur- och utbildningsdepartementen
103 33 Stockholm

Om betydelsen av offentlig finansiering för digitaliseringen av Sveriges skriftliga kulturarv

Biblioteksutredningens förslag till Nationell biblioteksstrategi (<http://libris.kb.se/bib/8j4tcb5g69kl2544>) inbegriper två element som är av fundamental betydelse, inte bara för kultursektorn i Sverige utan också för svensk forsknings ställning i världen. Det ena drar upp riktlinjerna för en permanent finansiering av Litteraturbanken, det andra gäller stöd för digitalisering av det nationella kunskapsarvet i böcker och tidningar.

Över hela världen pågår en intensiv digitalisering av det litterära kulturarvet och av alla skriftliga källor till vår historia. Det föreligger en allmän enighet om att sådant material erbjuder helt nya möjligheter att förstå och omtolka vårt förflutna. Inte bara digitaliseringen av en nations böcker och tidningar är viktig i detta sammanhang: utvecklingen av tekniker för att systematisera och utvinna kunskap ur dessa materialtyper, så kallad Text mining, är ett centralt forskningsområde där innovativa teknologier lägger grunden för nya forskningsinriktningar och forskningsarbeten. Fältet är starkt tvärvetenskapligt och inbegriper snart sagt alla humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen.

Trots språkskillnaderna är teknologin och forskningsfrågorna på fältet utomordentligt lämpade för studier över nationsgränserna. Följaktligen har det internationella samarbetet för digitaliseringen av det skriftliga kulturarvet visat sig utomordentligt kraftfullt och lovande. Men en grundläggande förutsättning för att en nation eller ett språkområde skall kunna göra sig gällande i denna utveckling är att man faktiskt digitaliserar sina böcker och tidningar. Norge har till exempel digitaliserat alla böcker tryckta på norska och/eller i Norge, och är nu på god väg att avsluta motsvarande process med alla norska tidningar.

I Sverige har däremot inga offentliga medel avsatts för systematisk digitalisering av detta erkänt viktiga material, även om Kungl. biblioteket inom befintliga ramar har kunnat åstadkomma mer än förväntat med digitaliseringen av våra dagstidningar. Skönlitteraturen har å sin sida hanterats utanför statlig finansiering på ett sätt som, trots höga ambitioner och starka arbetsinsatser, är ohållbart

i längden. Den ideella föreningen Litteraturbanken har sedan 2004 etablerat en plattform och samarbeten för digitalisering av det svenska litterära kulturarvet. Litteraturbanken har finansierats av Svenska Akademien, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Riksbankens Jubileumsfond och Svenska litteratursällskapet i Finland, men för att komma upp i en volym som motsvarar omvärldens och den nya tidens krav krävs offentlig finansiering av just det slag som formuleras i Biblioteksutredningens förslag. Utan sådan kommer Sverige att försättas i ett olyckligt underläge i den internationella forskningen – och allmänheten, utbildningsväsendet och biblioteken kommer att gå miste om viktig tillgång till det gemensamma kulturarvet.

Undertecknande institutioner vill på detta sätt framhäva allvaret i situationen och ställer sig bakom den modell för offentlig finansiering av vårt skriftliga litteraturarv som presenteras i Biblioteksutredningens förslag.

På undertecknarnas uppdrag

Anders Cullhed, preses, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien

Akademier som ställer sig bakom skrivelsen (ordnade efter ålder):

Kungl. Akademien för de fria konsterna

Kungl. Vetenskapsakademien

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien

Kungl. Musikaliska akademien

Svenska Akademien

Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur

Internationella institutioner med ansvar för svensk litteratur och kultur som ställer sig bakom skrivelsen:

American Swedish Institute – Language and Cultural Program, Minneapolis

Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg

Département d'études littéraires, Université du Québec à Montréal

Department of Anglo-Saxon, Norse & Celtic, Cambridge University

Department of Germanic and Slavic Languages and Literatures, University of Colorado- Boulder

Department of Germanic Languages and Literatures, University of Pennsylvania

Department of World Languages and Literatures, Portland State University

Deutsches Seminar / Skandinavistik, Universität Tübingen

Deutsches Seminar, Universität Zürich

Études scandinaves, Université de Strasbourg

Fachinformationsdienst Nordeuropa der Universitätsbibliothek Kiel

Institut für Nordische Philologie der Ludwig-Maximilians-Universität München

Institut für Skandinavistik, Goethe-Universität Frankfurt

Institut für Skandinavistik/Fennistik, Universität zu Köln

Neuere skandinavische Literaturen, Nordeuropa-Institut, Humboldt-Universität zu Berlin

Section scandinave du département GNS (Germanique, Néerlandais, Scandinave), faculté LLCER, Université de Lille

Skandinavisches Seminar, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg
Fachbereich Nordistik, Departement Sprach- und
Literaturwissenschaften, Universität Basel

Skandinavisches Seminar, Georg-August-Universität Göttingen

Svenska litteratursällskapet i Finland

The Scandinavian Department of the University of Amsterdam

The Scandinavian Section, University of California Los Angeles

The Scandinavian Studies program of the Department of German, Nordic, and Slavic at the University of Wisconsin in Madison

Samt

Italiensk skandinavistik vid universiteten i Bologna, Genua, Milano, Neapel, Pisa, Rom, Trento, Turin, Venedig och företrädare vid Oslo universitet och University College, London.